

Цитиколин при когнитивних порушеннях: ефекти препарату і його місце в практиці сімейного лікаря

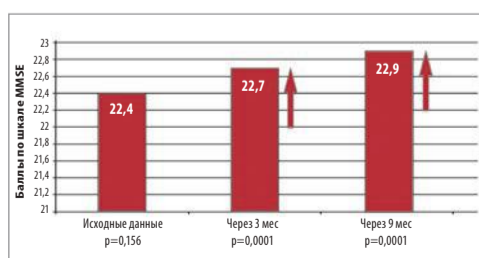
Нарушення когнитивних функцій є частим неврологічним симптомом, що спостерігається у 5-25% осіб похилого віку. Цим функціям належать пам'ять, мова, концентрація уваги, гнозис (здатність сприймати інформацію), праксис (здатність набирати, зберігати та використовувати рухові навички) та інтелект. Найбільш важким видом когнитивних порушень є деменція. Актуальність цієї медико-соціальної проблеми неухильно зростає в зв'язі з демографічними тенденціями (збільшення середньої тривалості життя та зростання в населенні частки осіб старше 65 років).

Згідно статистичних даних за 2010 г., 18,2% населення України – особи старше 65 років, і цей показник неухильно зростає. Ураховуючи високу поширеність деменції серед осіб похилого віку, проблема когнитивних порушень знаходиться не тільки в сфері інтересів невропатологів, а й в полі діяльності лікарів загальної практики, оскільки саме сімейний лікар є ключовою фігурою в веденні геріатричних пацієнтів. Лікар загальної практики також повинен керувати процесом медичної реабілітації хворих після порушень мозкового кровообігу та черепно-мозгових травм, які в абсолютній більшості випадків супроводжуються порушеннями когнитивних функцій. Саме тому сімейні лікарі повинні вільно володіти методиками комплексного лікування подібних розладів, що, зокрема, включає використання ноотропних препаратів з психостимулюючим впливом. В європейській медицині з цією метою часто використовують цитиколин, який є ефективним та безпечним засобом для лікування когнитивних порушень, зокрема судинного, так і дегенеративного генезу.

Цитиколин (цитидин-5-дифосфохолін, ЦДФ-холін) прискорює ресинтез порушених фосфоліпідів, що сприяє швидкому відновленню пошкодженої поверхні нейронів. Благодячи стабілізуючому впливу на клітинні мембрани препарат зменшує вираженість набуття мозку, що особливо важливо в лікуванні наслідків черепно-мозгових травм. ЦДФ-холін також зменшує ішемічне пошкодження кліток шляхом подавлення высвобождения свободних жирних кислот та активує церебральний метаболізм, дозволяючи прискорити відновлення тканини мозку та зменшити дегенеративні процеси. Збільшення рівня норадреналіну та дофаміну в центральній нервовій системі (ЦНС) під впливом цитиколину призводить до гармонізації емоційної сфери пацієнтів, а саме – до зменшення симптомів депресії та тривоги, а присутність препарату антиапоптотичне діє, що дозволяє зменшити розмір ураженої області мозку при ішемічному інсульті (ІІ).

Таким чином, цитиколин реалізує нейропротекторний ефект при цереброваскулярних захворюваннях, когнитивних порушеннях різного генезу, травмах голови, глаукомі, амбліопії, боковому амиотрофічному склерозі, прионних захворюваннях, хворобі Альцгеймера, хворобі Паркінсона та ін. Важливо, що при необхідності одночасного прийому з леводопой, наприклад при хворобі Паркінсона, призначення цитиколину дозволяє суттєво знизити дозу леводопи, таким чином зменшуючи частоту побічних ефектів (Secades J.J., 2002).

Повищення швидкості холінергічної нервової передачі під впливом цитиколину

Рис. 1. Динаміка показників змін когнитивних функцій на фоні прийому цитиколину в дозі 1 г/сут

коррелує з покращенням навчальності та пам'яті. Препарат потенціює як негайне, так і відстрочене воспродовження слів та об'єктів; підвищує коротко- та довготривалу пам'ять, увагу, сенсорні здатності, а також посилює поведінковий та емоційний контроль; благотворно впливає на вербальну пам'ять у похилих осіб (Garcia-Cobos R., 2010).

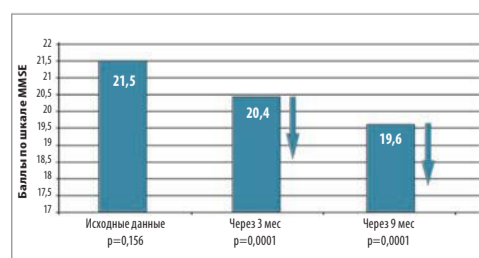
Виявлено позитивний вплив ЦДФ-холіну на швидкість кровотоку в головному мозку (по даним транскраніальної доплерографії). Нейротрофічні та холінергічні властивості цитиколину забезпечують покращення стану та функціонування ЦНС, що асоціюється з скороченням терміну реабілітації пацієнтів після перенесених цереброваскулярних катастроф (Saamao, 1994).

У хворих, перенесених ІІ, на фоні терапії цитиколином відзначається значне покращення параметрів, що відображають здатність до концентрації уваги та часової орієнтації. Крім того, прийом препарату протягом 12 міс сприяє покращенню оцінки по модифікованій шкалі Ренкіна, що свідчить про зменшення ступеня інвалідизації та потреби пацієнта в сторонній допомозі (Alvarez-Sabin J., 2013).

Що стосується ефектів ЦДФ-холіну у пацієнтів з хворобою Альцгеймера, застосування препарату в дозі 1 г/сут впродовж 30-90 днів асоціюється з значним покращенням концентрації уваги, пам'яті, мови, орієнтації во впродовж часу та пространств, а також зменшенням проявів депресії. Подібні результати препарат продемонстрував і у пацієнтів з мультиінфарктною деменцією (Franko-Maside A., 1994; Sacabelo, 1993).

Цитиколин є безпечним та ефективним засобом для лікування деменції у хворих старше 65 років з клінічною картиною спутаності свідомості. Після 6 міс лікування цитиколином в дозі 2 г/сут у пацієнтів зменшується ступінь інвалідизації, відзначається більш швидкий прогрес в сфері самообслуговування, покращуються моторні, чутливісні та мовні функції (по індексу Бартла, шкалі тяжкості інсульту Національного інституту здоров'я США (NIHSS) та шкалі Ренкіна). Перевагою препарату є швидке початок дії: покращення по ключовим показателям робочості спостерігається через 5 (80% випадків) або 10 днів (20% випадків) з моменту початку лікування. Крім того, препарат характеризується хорошою переносимістю (Putignano S., 2012).

Застосування цитиколину (1 г/сут перорально протягом 9 міс) у похилих осіб з легкими когнитивними порушеннями судинного генезу веде до стабільного покращення по шкалі MMSE (рис. 2), що дозволяє об'єктивно оцінити сприйняття пацієнтом інформації, його пам'ять,

Рис. 2. Динаміка показників змін когнитивних функцій у пацієнтів контрольної групи

мова, орієнтаційні та інтелектуальні функції. В той же час у осіб, які приймали плацебо, спостерігається зниження всіх вищеперелічених функцій (рис. 2). Цитиколин також позитивно впливає на емоційно-афективну сферу хворих, що підтверджується оцінкою по геріатричній шкалі депресії (Cotroneo A.M., 2013).

З точки зору безпеки холін характеризується низьким рівнем ризику токсичних ефектів. Крім того, згідно даним К.Д. D'Orlando (1995), введення холіну з цитидином в дозі ЦДФ-холіну додатково зменшує індекс токсичності в 20 раз. Суттєвих побічних ефектів та клінічно значимих змін на електрокардіограмах та електроенцефалограмах на фоні застосування цитиколину не в одному дослідженні зареєстровано не було.

Таким чином, сімейні лікарі можуть призначати цитиколин при ІІ (в гострому/підгострому періоді та на етапі медичної реабілітації), при черепно-мозгових травмах та їх неврологічних наслідках, а також при когнитивних порушеннях та розладах поведінки будь-якого генезу. Контингентом підвищеної уваги є особи похилого віку.

Рекомендована суточна доза препарату становить від 500 до 2000 мг, але в кожному випадку повинна встановлюватися індивідуально. Важливим моментом є тривалість прийому цитиколину: слід відзначити, що для реалізації його нейропротекторних властивостей потрібно продовжити прийом (не менше 6 міс). Желателно починати прийом цитиколину на ранніх етапах судинних захворювань ЦНС, коли вираженість симптомів ще не досягла рівня деменції.

Підготувала **Лариса Стрильчук**

На фармацевтичному ринку України представлений препарат цитиколину Кваніл («Кусум Хелтхкер Пвт. Лтд.»). Кваніл ефективний та безпечний при терапії ІІ в гострому та підгострому періоді: лікування починається, як правило, впродовж перших 24 год після розвитку інсульту та продовжується не менше 6 нед. Таке раннє початок дозволяє зменшити об'єм ураженої області інсульту, знизити смертність та частоту інвалідизації хворих; крім того, збільшує ймовірність повного одужання після 3 міс після настання ішемічного події. Хворим рекомендується продовжувати прийом Кванілу (цитиколину) на наступних етапах реабілітації (від 6 міс до 1 року після інсульту).

Кваніл (цитиколин) ефективний при лікуванні хронічних цереброваскулярних розладів у похилих осіб, що виражається в покращенні пам'яті та поведінкових реакцій. При травматичному пошкодженні головного мозку Кваніл (цитиколин) зменшує вираженість набуття мозку, сприяє більш швидкому відновленню свідомості, пам'яті та рухових функцій.

Кваніл (цитиколин) – нейропротектор широкого спектру дії, що забезпечує відновлення нервових кліток та активує роботу головного мозку.

Думати! Мріяти! Пізнавати!

Для ефективного та безпечного лікування пацієнтів з когнитивними порушеннями судинного генезу

КВАНІЛ

CITICOLINE

Виробник:
Кусум Хелтхкер Пвт. Лтд.
тел.: 0(44) 495-82-88
Kusum www.kusumhealthcare.com

Офіційний дистрибутор:
ТОВ «Гладфарм, Лтд»
тел.: 0(44) 495-82-88
www.gladpharm.com

Інформація для професійної діяльності медичних та фармацевтичних працівників.
КВАНІЛ (QUANIL®) таблетки, вкриті оболонкою РП, МОЗ України № UA/12995/01/01 від 05.07.2013 р. Скляна, 1 таблетка містить цитиколин натрію еквівалентно цитиколину 500 мг. КВАНІЛ (QUANIL®) розчин РП, МОЗ України № UA/13628/01/01 від 08.05.2014 р. Скляна, 1 мл розчину містить цитиколин натрію еквівалентно цитиколину 100 мг. Фармакологічна група: Психостимулятори, засоби, що застосовуються при синдромі дефіциту уваги та гіперактивності (СДУГ), та когнітивні засоби. Код АТС: N06B306. Показання: Гостра фаза порушень мозкового кровообігу. Лікування ускладнень та наслідків порушень мозкового кровообігу, Черепно-мозкова травма та її наслідки. Когнітивні, сенсорні, моторні і неврологічні розлади, спричинені церебральною патологією дегенеративного та судинного походження. Протипоказання: Підвищена чутливість до компонентів препарату. Підвищений тиск парасимпатичної нервової системи. Спосіб застосування та дози. Рекомендована доза становить від 500 до 2000 мг на добу (1-4 таблетки). Розчин: від 500 мг (5 мл) до 2000 мг (20 мл) на добу, яку розподіляють на 2-3 прийоми. Побічні реакції: Вираженість дуже рідко (< 1/10 000), включаючи посилені потовиділення. Застосовують при підвищенні температури тіла, відсутності жагу, тремтіння, нудоті, Катеторії мінухусу. За рецептом. Виробник: КВАНІЛ таблетки, вкриті оболонкою: КУСУМ ХЕЛТХКЕР Пвт. Лтд. СІТ289 (А), РІКО Інд. Арса, Чопані, Бхавад (Радж.), Індія. КВАНІЛ розчин: ТОВ «КУСУМ ФАРМ», Україна, 40020, м. Суми, вул. Скрибіна, 54. Повна інформація міститься в інструкції для медичного застосування препарату.